

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 17–18 березня 2016 року)

Суми

Сумський державний університет

2016

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМПАРАТИВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Назарчук В. В.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Мовчан Д. В.

У мові сформувалася значна кількість системних відношень зі своєрідною складністю та ієрархією семантичних рівнів. До однієї із таких систем відносяться компаративні фразеологічні одиниці – стійкі та відтворювані словосполучення, фразеологічна специфіка яких ґрунтується на традиційному порівнянні, зіставленні з іншими, раніше відомими об'єктами, зі сприйняттям подібності чи відмінності осіб, предметів за формою, кольором, розміром, функціями тощо [1, с. 56], напр.: *wie der Blitz – миттєво*; *hungrig sein wie ein Wolf – бути голодним, як вовк*; *lieber den Spatz in der Hand als die Taube auf dem Dach – краще синиця в руках, ніж журавель в небі* і т. ін.

Система компаративних фразеологічних одиниць утворює складну мікросистему мови, якій властиві особлива структура та функції.

Згідно структурних особливостей фразеологічних одиниць, виділяються такі типи: 1) фразеологічні одиниці з однопозиційним оточенням, яке може бути виражене як окремим словом у певній граматичній формі, так і варіативними засобами (*wie besessen – як одержимий*); 2) фразеологічні одиниці з двопозиційним оточенням, у яких структурно необхідними елементами є суб'єктивне і залежне оточення (*reden wie aufgezogen – стрекотати як сорока*); 3) фразеологічні одиниці з трипозиційним оточенням: суб'єктивним і двома залежними (*jemand ist wetterwendisch wie der Hahn auf der Turme – мати сім п'ятниць на тиждень*).

До структурно-семантичних ознак компаративних фразеологізмів належить наявність порівняльного сполучника та особливий зв'язок між його компонентами, при якому другий елемент фразеологічної одиниці характеризує дії або ознаки першого .

За походженням виділяються такі групи компаративних фразеологізмів: 1) фразеологічні метафори народного характеру (ідіоми, прислів'я, приказки): *Nackt und bloß wie ein gerupfter Hahn – голий як бубон*; 3) фразеологічні образні узагальнення літературного характеру: *eigenes Nest hält wie eine Mauer fest – мій дім – моя*

фортеця; 4) специфічна жанрова фразеологія (стабільні «робочі» формули) : *sei wie es sei – чому бути, того не минути*.

Вчені вказують на динамічний характер системи фразеологізмів, компаративних фразеологізмів зокрема [2]. Творення фразем на базі окремих слів може відбуватися шляхом нарощення вихідного слова з метою уточнення одного з його значень або посилення конотативного компонента його лексичного значення. Нарощуватися можуть: 1) метонімічні назви предметів і явищ навколишнього світу: *alt wie ein Rabe – мудра голова*; 2) метафоричні назви: *große Nummer – велике цабе (поважна, впливова особа)*; *ein dicker Fisch – великий птах (людина, що займає високе становище у суспільстві)*; 3) прямі назви певних предметів чи явищ: *dumm wie Bohnenstroh – набитий дурень*; *nass wie eine gebadete Maus – мокрий, як миша*; *emsig wie eine Ameise – працюючий, як мурашка*. В цьому випадку окремі слова, вступаючи в фраземний зв'язок, набувають нових рис, невластивих їм поза цим зв'язком, які й зумовлюють виникнення значення фразем, відмінного від суми значень обох компонентів.

Компаративні фразеологізми пов'язані з найрізноманітнішими предметно-чуттєвими сферами. У більшості компаративних фразеологічних одиницях німецької мови експресивно-емоційне забарвлення є стабільним. Його легко визначити і тоді, коли фразеологізм ужитий поза контекстом, таке забарвлення соціально визначене і закріплене за ним як за певною лінгвістичною одиницею. Через фразеологічні одиниці яскраво виражається ставлення мовців до дійсності, передається багатобарвна гама емоцій – співчуття, захоплення, зневаги, презирства, тощо. Функціональна активність компаративних фразеологізмів у різні часи неоднакова і зумовлюється суспільно-побутовими чинниками. Сполучаючись у процесі мовлення зі словами, словосполученнями, вони виступають органічними елементами цілісної комунікативної одиниці, беруть активну участь у формуванні її змісту.

1. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. / О. О. Селіванова – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
2. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу німецької мови: підручник / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 569с.
3. Німецько-український фразеологічний словник: у 2т./ [укл. В. І. Гаврись, О. П. Пророченко]. – Т.1. – К.: Рад.школа,1981. – 418с.